

2009-06-26

B E S L U T

Styrelsen för
Finans AB Marginalen
Box 26134
100 41 STOCKHOLM

FI Dnr 09-3351-342

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Anmärkning och straffavgift

Finansinspektionens beslut (att meddelas den 29 juni 2009 kl. 10.00)

1. Finansinspektionen meddelar Finans AB Marginalen, org. nr. 556481-4688, en anmärkning med stöd av 15 kap. 1 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.
2. Finansinspektionen meddelar Finans AB Marginalen org. nr. 556481-4688, en straffavgift om en miljon trehundra tusen (1 300 000) kronor med stöd av 15 kap. 7 § lagen om bank- och finansieringsrörelse.

Hur man överklagar, se bilaga.

Sammanfattning

Finans AB Marginalen (bolaget) har inte uppfyllt lagens krav på kredithantering och kreditriskhantering och kan även anses ha haft brister i internkontrollen. Bolaget har också överträtt bestämmelserna om stora exponeringar. Eftersom bolaget vidtagit åtgärder för att komma till rätta med bristerna finner Finansinspektionen att sanktionen kan stanna vid en anmärkning förenad med en straffavgift.

1. Bakgrund

Bolaget är ett kreditmarknadsbolag som har tillstånd att bedriva finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF) och står under tillsyn av Finansinspektionen.

Bolaget är ett helägt dotterbolag till Marginalen AB, org.nr 556128-4349, som i sin tur är ett dotterbolag till ESCO Marginalen AB, org.nr 556096-5765. I Marginalengruppen ingår bland annat ytterligare ett kreditmarknadsbolag, Kredit AB Marginalen, org.nr 556589-3681, samt banken Bank 2 Bankaktiebolag, org.nr 516401-0018.

Bolaget erbjuder, liksom flera andra bolag i Marginalengruppen, tjänster med bäring på det finansiella området, exempelvis inlåning, kreditgivning och ekonomiadministration. Bolaget hade under räkenskapsåret 2007/2008 en omsättning, sammanlagda bruttointäkter, om drygt 127,6 miljoner kronor och en balansomslutning om nästan 1 515 miljoner kronor.

Finansinspektionen genomförde den 9 och 10 december 2008 platsundersökning hos bolaget. Syftet med granskningen var att undersöka om bolaget har god kontroll över sina kreditrisker. Ett urval av några av de större engagemangen i kreditportföljen liksom ett antal osäkra fordringar analyserades. Med anledning av de iakttagelser som Finansinspektionen gjorde i samband med platsundersökningen inleddes ett ärende för sanktionsprövning.

2. Allmänt om tillämpliga bestämmelser

Ett kreditinstitut ska identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Institutet ska se till att det har en tillfredsställande intern kontroll. Institut ska särskilt se till att dess kreditrisker, marknadsrisker, operativa risker och andra risker sammantagna inte medför att institutets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras. Detta följer av 6 kap. 2 § LBF.

Med anledning av kravet på en tillfredsställande kreditriskhantering har Finansinspektionen utfärdat allmänna råd (FFFS 2004:6) som närmare beskriver vad ett institut bör beakta för att identifiera, mäta, styra och ha kontroll över sina kreditrisker.

Av 8 kap. LBF framgår vad som fordras av ett kreditinstitut ifråga om kredithantering med fokus på kreditprövning, beslutsunderlag, dokumentation och tillhandahållande av tjänster till en jävskrets.

Av 7 kap. 3 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar (KapL) följer att värdet av ett instituts exponering gentemot en kund eller en grupp av kunder med inbördes anknytning inte får överstiga 25 procent av institutets kapitalbas.

3. Kredit- och kreditriskhantering avseende kreditengagemang med privatkund

3.1 Finansinspektionens iakttagelser

Av utredningen framgår att bolaget har ett kreditengagemang med en privatkund (privatkunden). Bolagets kreditdelegation, som bestod av bolagets styrelseordförande och dess VD, beviljade den 28 juni 2006 en kredit till privatkunden på 8 miljoner kronor med slutförfallodag den 30 juni 2007. Räntan på krediten uppgick till 6,5 procent och en bostadsrätt på Östermalm i Stockholm pantförskrevs som säkerhet för krediten.

Syftet med krediten var att lånebeloppet skulle utgöra en del av den insats som privatkunden bidrog med i det investeringsprojekt som även senare beskriven företagskund deltog i.

Finansinspektionen efterfrågade underlag för kreditprövningen men erhöll endast en allmänt hållen personbeskrivning för privatkunden samt uppgifter från bolagets VD om att privatkunden hade en god ekonomi. Finansinspektionen saknar dokumentation från sommaren 2006, då krediten beviljades, om kredittagarens återbetalningsförmåga samt underlag avseende värdering av den bostadsrätt som tagits som säkerhet.

Krediten förföll till slutbetalning den 30 juni 2007. Någon återbetalning skedde dock inte utan krediten var oreglad i 17 månader till den 30 november 2008 då lånet lades om. I samband med omläggningen inhämtades en extern marknadsvärdering, daterad den 1 december 2008, enligt vilken bostadsrätten värderades till 11,2 miljoner kronor.

Engagemanget har lagts upp som ett kreditavtal med räntesats, förfallodagar och slutförfalldag men varken ränta eller amortering har erlagts under perioden 2006-2008. Upplupen ränta har lagts till kapitalbeloppet och krediten uppgick den 30 november 2008 till 9,572 miljoner kronor.

Finansinspektionen noterar vidare att bolaget inte, i enlighet med fastställd kreditinstruktion, har presenterat underlag för uppföljning och bevakning av krediten eller vidtagit andra åtgärder för att inleda en kravprocess vid uteblivna betalningar. Likaså saknas uppgifter om en löpande riskrapportering av ärendet till styrelsen. Bolaget har löpande intäktsfört räntor om ca 1,572 miljoner kronor vilket påverkat resultatet positivt under perioden 2006-2008.

Finansinspektionen har uppmärksammat att styrelsens beslut i oktober 2005 om att införa en kreditdelegation inte har arbetats in i bolagets kreditinstruktion. Bolagets kreditinstruktion hänvisade vidare till lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet, en lag som upphävdes för fem år sedan.

3.2 Bolagets kommentar

Som svar på Finansinspektionens iakttagelser om bolagets kredit- och kreditriskhantering har bolaget i huvudsak anfört följande.

Bolaget medger att det finns vissa brister när det gäller dokumentation rörande krediten till privatkunden, men anser sig inte ha försummat något när det gäller den sakliga prövningen av krediten. Bolaget menar att man har haft en mycket noggrann och fortlöpande kontroll över krediten och haft fullgoda säkerheter för sitt engagemang.

Krediten ska betraktas som ett kreditiv då räntan skulle erläggas i relation till hur projektet framskred under kredittiden. Bolaget anser inte heller att man har försummat fastställda instruktioner för kravhantering. Bolaget anser vidare att

krediten inte har legat oreglerad i 17 månader. Bolaget menar att det inte förelegat något behov att inhämta ett värderingsintyg då man ansett att bostadsrätten haft ett väsentligt högre värde än den lämnade krediten, inklusive upplupna räntor. Bolaget har i sin rapportering till styrelsen tillämpat avvikelsemetoden, dvs. endast de krediter där någon avvikelse förelegat har rapporterats till styrelsen. Detta har inte varit aktuellt för krediten till privatkunden.

Bolaget har tidigare inte sett något behov av att inkludera styrelsens beslut rörande kreditdelegationen i kreditinstruktionen. Delegationsbeslutet har naturligtvis varit känt för samtliga i styrelsen. Efter Finansinspektionens påpekande har kreditinstruktionen nu kompletterats.

Bolaget har uppfyllt sina åtaganden avseende kreditriskhanteringen i gällande bestämmelser, men medger att viss dokumentation hade kunnat vara mer strukturerad.

4. Kredit- och kreditriskhantering avseende kreditengagemang med företagskund

4.1 Finansinspektionens iakttagelser

Av utredningen framgår att bolaget har ett kreditengagemang med en företagskund (företagskunden). Krediten beviljades av bolagets styrelse den 22 november 2006 och justerades av kreditdelegationen den 8 december 2006. Krediten uppgick till 8 miljoner kronor med slutförfallodag den 31 december 2007. Räntan på krediten uppgick till 25 procent. Den höga räntesatsen motiverades initialt med att den är vanligt förekommande vid liknande utländska investeringsprojekt och senare med att engagemanget var förenat med en hög risk.

Bolaget har presenterat vissa underlag avseende kreditengagemanget med företagskunden. Dokumentationen avseende bolagets kreditprövning kan varken vid tidpunkten för beviljandet eller vid löpande uppföljning under kredittiden anses fullständig, eftersom den inte medger förutsättningar för en närmare analys av återbetalningsförmågan. De underlag som presenterats utgörs huvudsakligen av en projektbeskrivning och en projektbudget med en prognos av kassaflöde för det aktuella utvecklingsprojektet. Prognosen är inte daterad, men avser perioden 2006-2008. Några uppdateringar av prognosen har inte Finansinspektionen kunnat erhålla.

Engagemanget har lagts upp som ett kreditavtal med räntesats, förfallodagar och slutförfallodag men varken ränta eller amortering har erlagts under perioden december 2006 till och med augusti 2008. Krediten förföll till slutbetalning den 31 december 2007, men återbetalades inte utan krediten var därefter oreglerad till den 18 januari 2008 då lånet lades om. Upplupen ränta lades till kapitalbeloppet och krediten uppgick den 18 januari 2008 till 10,315 miljoner kronor. Upplupen ränta för tiden mellan den 18 januari och den 31 augusti 2008 uppgår till 1,618 miljoner kronor.

Finansinspektionen noterar vidare att bolaget inte, såsom förutsätts i den fastställda kreditinstruktionen, har kunnat visa underlag för uppföljning och bevakning av krediten vid uteblivna betalningar. Likaså saknas uppgifter om en löpande riskrapportering av ärendet till styrelsen. Bolaget intäktförde löpande räntor om ca 3,933 miljoner kronor vilket positivt påverkat resultatet under perioden december 2006 till och med augusti 2008.

4.2 Bolagets kommentar

Som svar på Finansinspektionens iakttagelser om bolagets kredit- och kreditriskhantering har bolaget i huvudsak anfört följande.

Krediten till företagskunden har hanterats på ett likartat sätt som krediten till privatkunden, se avsnitt 3.2. Vidare menar bolaget att räntesatsen på 25 procent är vanligt förekommande i liknande projekt i det aktuella geografiska området. Dessutom hävdar bolaget att man haft fullgoda säkerheter för krediten under hela löptiden i form av pantsatta aktier i företagskunden.

Avseende kreditprövningen hänvisar bolaget till en prognos avseende kassaflöde. Bolaget anser sig ha uppfyllt sina åtaganden avseende kreditriskhanteringen enligt gällande bestämmelser.

Projektet försenades redan i början av 2007 med anledning av både politiska och finansiella förändringar, men man valde ändå att genomdriva projektet. Bolaget undersökte möjligheter att åstadkomma en pantsättning avseende vissa tillgångar i projektet under 2007. Moderbolaget i Marginalengruppen ställde vidare ut en garanti för hela engagemanget till företagskunden under 2008.

5. Finansinspektionens bedömning avseende bolagets hantering av de två kreditengagemangen

Bolaget är ett kreditmarknadsbolag och i dess verksamhet ingår såväl kreditgivning som inlåning från allmänheten. Inlåning är en särskilt skyddsvärd verksamhet. Eftersom det ofta är medel från inlåningen som sedan används till kreditgivning är det viktigt att bolagets kreditgivning sker på ett ordnat sätt så att inte insatta medel äventyras. De två krediterna som nu är aktuella har, inklusive upplupen ränta, tillsammans uppgått till drygt 20 miljoner kronor. Mot bakgrund av att bolaget under en längre period har haft en kapitalbas på cirka 50 miljoner kronor är krediterna väsentliga för bolaget.

Vad gäller kredithantering framgår av 8 kap. 1 § LBF att ett kreditinstitut innan det beslutar om en kredit ska pröva risken för att de förpliktelser som följer av kreditavtalet inte kan fullgöras. Institutet får bevilja en kredit bara om förpliktelserna på goda grunder kan förväntas bli fullgjorda.

Kreditprövningen bör göras på ett underlag som ger en god bild av den kredit-sökandes ekonomiska status. Den bör omfatta en känslighetsanalys av den kredit-sökandes återbetalningsförmåga samt en bedömning av risken för en

värdeförsämring i förekommande säkerheter.

Ett kreditinstitut ska, enligt 8 kap. 2 § LBF, organisera sin kreditprövning så att den som fattar beslut har ett tillräckligt beslutsunderlag för att bedöma risken med att bevilja krediten. Vidare ska kreditbeslut dokumenteras så att beslutsunderlaget redovisas och att kreditärendets hantering även i övrigt kan följas, detta följer av 8 kap. 3 § LBF.

Bolaget har hävdats att de aktuella krediterna ska ses som kreditiv, men av underlaget finns inget som visar att engagemangen ska betraktas som sådana. Krediterna har lagts upp som vanliga kreditavtal med räntesats, löptid och förfallodagar, dessutom saknas normalt tillhörande avlyftsplan med uppgifter om att krediten kan utnyttjas successivt efter uppfyllande av stegvisa moment i aktuellt projekt.

Finansinspektionen gör bedömningen att bolagets hantering av engagemangen med de två kunderna inte kan anses överensstämma med vad som följer av bestämmelserna i 8 kap. 1-3 §§ LBF. Bolaget kan inte på goda grunder anses ha genomfört en tillräcklig kreditprövning då underlaget inte medger förutsättningar för en ordentlig analys av återbetalningsförmågan vare sig initialt eller löpande under kredittiden. Bolaget kan inte heller anses ha uppfyllt lagens krav på dokumentation. När det gäller krediten till privatkunden har visserligen en bostadsrätt tagits som säkerhet för krediten, men i avsaknad av en värdering av bostadsrätten i kombination med avsaknad av underlag som på goda grunder visar att kredittagaren kan förväntas uppfylla förpliktelserna i kreditavtalet anser Finansinspektionen att bolaget i dessa fall inte uppfyllt de grundläggande principerna för kreditprövning.

Vad gäller kreditriskhantering framgår av 6 kap. 2 § LBF att ett kreditinstitut ska identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Institutet ska här se till att det har en tillfredsställande intern kontroll. Ett kreditinstitut ska särskilt se till att dess kreditrisker, marknadsrisker, operativa risker och andra risker sammantagna inte medför att institutets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras.

Finansinspektionen har i FFFS 2004:6 kreditriskhantering i kreditinstitut och värdepappersinstitut gett ut allmänna råd som beskriver vad ett institut bör beakta för att identifiera, mäta, styra och ha kontroll över sina kreditrisker.

All kreditgivning är förenad med risk och bolaget bör hantera sina kreditrisker på ett sunt sätt så att de inte överstiger de nivåer som bolaget fastställt. Styrelsen har det yttersta ansvaret för kreditriskhanteringen. Finansiell riskhantering utgör en självklar del i ett kreditinstituts verksamhet.

Finansinspektionen gör bedömningen att bolagets hantering av engagemangen med kunderna inte kan anses överensstämma med vad som följer av bestämmelserna i 6 kap. 2 § LBF. När det gäller krediten till privatkunden anser

Finansinspektionen att bolaget inte haft tillfredsställande underlag för att kunna bedöma risken med att bevilja krediten. De omständigheterna att bolaget har låtit krediten vara oreglerad i 17 månader samt inte vidtagit några åtgärder avseende kravhantering är därtill inte förenligt med kravet på en god intern kontroll och kreditriskhantering. Inte heller när det gäller krediten till företagskunden kan bolaget anses ha haft tillfredsställande uppgifter för att kunna bedöma risken med att bevilja krediten. Det är anmärkningsvärt att bolaget inte vidtagit åtgärder avseende kravhantering och fördjupad uppföljning med anledning av den förhöjda risken i engagemanget efter uppgifter under 2007 och 2008 om återkommande förskjutningar i tidsplanen för det aktuella projektet. Bolaget kan inte heller beträffande krediten till företagskunden anses ha uppfyllt kraven på en god intern kontroll och kreditriskhantering. Därutöver saknas en dokumenterad återrapporering till styrelsen avseende de båda engagemangen.

Enligt bolagets uppfattning har det inte förelegat något reserveringsbehov vid de två senaste årsboksluten eftersom räntan kapitaliserats och lagts till kapitalbeloppet för krediterna. Kapitalisering i sig utgör inte en anledning till att med automatik komma fram till att det inte skulle kunna finnas något reserveringsbehov. Tvärt om är det rimligt att föreställa sig att en kund som inte betalar räntan utan istället låter den läggas till kapitalbeloppet i själva verket har svårigheter, vilket betyder att bolaget borde ha prövat, och dokumenterat, om det fanns ett reserveringsbehov. Enligt Finansinspektionens bedömning har bolaget inte presenterat tillräckliga underlag för uppföljning och bevakning av krediten.

Att bolagets kreditinstruktion inte varit uppdaterad rörande styrelsens beslut om att införa en kreditdelegation samt att bolaget hänvisat till en författning som varit obsolet i fem års tid är också en indikation på att bolagets regelefterlevnad åtminstone delvis är eftersatt.

6. Bolagets hantering av jävskredit

6.1 Finansinspektionens iakttagelser

Ewa Glennow är VD i bolaget och har genom ett indirekt ägande om 12,6 procent i företagskunden via bolag i Marginalengruppen. Ewa Glennow äger toppbolaget ESCO Marginalen AB som i sin tur äger bolagen i Marginalengruppen. Därutöver ingår hon liksom styrelseordföranden i bolaget, Peter Lönnquist, sedan 2008 i styrelsen för företagskunden. Upplyningsvis är privatkunden VD i samt ingår i styrelsen för företagskunden.

6.2 Bolagets kommentarer

Bolaget vitsordar att krediten är inom jävskretsen enligt 8 kap. 5 § LBF men att den uppfyller de krav som gäller för krediter inom jävskretsen. Bolaget vill i frågan om jäv även lyfta fram att uppgifter om engagemanget avseende privatkunden fanns tillgängliga vid Finansinspektionens tidigare granskning av bolaget under hösten 2006.

6.3 Finansinspektionens bedömning

I 8 kap. 5 § LBF finns bestämmelser om jäv enligt vilka ett kreditinstitut inte får ingå avtal om tjänster på andra villkor än sådana som institutet normalt tillämpar eller ingå andra avtal på villkor som inte är affärsmässigt betingade med eller till förmån för exempelvis en styrelseledamot eller ledande befattningshavare.

Av 8 kap. 6 § följer att det är bolagets styrelse som ska behandla ärenden som avses i 5 § samt att den ska föra en förteckning med uppgifter över de avtal som har träffats.

Krediter inom jävskretsen är känsliga då det finns en risk för att ovidkommande hänsyn kan spela in vid kreditbedömningen. Bestämmelsen i 8 kap. 5 § LBF finns för att tillgodose såväl soliditetsintresset som insättarnas och övriga fordringsägares intresse av att veta att jävskretsen inte särbehandlas på institutets bekostnad.

Med anledning av kreditdelegationens sammansättning, presenterade ägarförhållanden i företagskunden och uppgifter om styrelseuppdrag i företagskunden för bolagets VD och styrelseordförande är Finansinspektionens bedömning att engagemanget med företagskunden är en jävskredit enligt vad som följer av bestämmelserna i 8 kap. 5 § LBF. Bolaget har inte heller fört en förteckning över jävskrediter enligt vad som följer av bestämmelsen i 8 kap. 6 § LBF.

Bolaget håller med om att krediten getts till en kund som hör till jävskretsen enligt 8 kap. 5 § LBF men har anfört att den uppfyller de krav som gäller för sådana krediter.

Krediten har löpt utan krav på vare sig amorteringar eller räntebetalningar sedan december 2006 och behandlats helt utanför bolagets ordinarie processer för kravhantering. Dessa villkor kan vare sig vara affärsmässigt betingade eller sådana som institutet normalt tillämpar.

Ifråga om jäv hävdar bolaget att uppgifter om engagemanget avseende privatkunden fanns tillgängliga för Finansinspektionen redan under hösten 2006. Detta påstådda förhållande förändrar inte Finansinspektionens bedömning. Att ett missförhållande inte uppfattats eller påtalats i samband med en tillsynsaktivitet påverkar självfallet inte bolagets skyldighet att hålla sig till de regler som ställts upp för verksamheten. Krediten med företagskunden, som initierat jävsfrågan, fanns för övrigt inte vid tidpunkten för platsbesöket den 8 november 2006 utan beviljades först ett par veckor senare.

7. Otillåten stor exponering

7.1 Finansinspektionens iakttagelser

Av utredningen framgår att privatkunden utöver sitt uppdrag som VD i företagskunden även äger 52 procent av aktierna i företagskunden och att denne har haft detta ägande sedan bildandet av bolaget i slutet av 2005.

Bolagets kreditengagemang med privatkunden och företagskunden har inte samlimiterats. Med samlimitering menas en sammanläggning av limiter för grupper av kredittagare med gemensamma ekonomiska intressen eller andra beroendeförhållanden.

7.2 Bolagets kommentar

Som svar på Finansinspektionens iakttagelser i denna fråga har bolaget i huvudsak anfört följande.

Frågan om samlimitering av de två krediterna har fortlöpande diskuterats inom bolaget och bedömningen har varit att kredittagarna inte utgör en helhet från risksynpunkt, eftersom endera kredittagarens finansiella problem inte kan anses komma att medföra betalningssvårigheter för den andra parten. Företagskunden är nämligen ett rent holdingbolag som är helt finansierat av eget kapital. Några affärsförbindelser, avtal eller andra anknytningar mellan privatkunden och företagskunden har aldrig existerat. Det kan således ifrågasättas om någon otillåten stor exponering har förelegat.

Under 2008 diskuterades en utökning av krediten till företagskunden. I samband med detta planerades också att överföra engagemanget till ett annat bolag i Marginalen-gruppen. Detta genomfördes först den 29 september 2008.

Bolaget vill i sammanhanget även lyfta fram att Marginalen-gruppens kapitalbas hela tiden haft en betryggande storlek trots eventuell samlimitering, vilket bör beaktas som en förmildrande omständighet.

7.3 Finansinspektionens bedömning

Enligt 7 kap. 3 § lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar (KapL) får värdet av ett instituts exponering gentemot en kund eller en grupp av kunder med inbördes anknytning inte överstiga 25 procent av institutets kapitalbas. För förhållanden före den 1 januari 2007 gäller motsvarande bestämmelse i 5 kap. 1 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Syftet med reglerna om stora exponeringar är att begränsa den maximala förlust som ett institut kan ådra sig om en kund eller grupp av kunder med inbördes anknytning inte kan infria sina åtaganden. Reglerna är ett slags spärregel för hur mycket ett bolag kan exponera sig genom att lämna krediter till en och samma kund, eller som i detta fall, en grupp av kunder med inbördes anknytning. Det ska särskilt noteras att otillåtna stora exponeringar över huvud taget inte får förekomma.

Med en grupp av kunder med inbördes anknytning avses, enligt 7 kap. 4 § första stycket 1 KapL, två eller flera fysiska eller juridiska personer som, om inte annat visas, utgör en helhet från risksynpunkt därför att någon av dem har, direkt eller indirekt, ägarinflytande över en eller flera i gruppen. Av 7 kap. 4 § första stycket 2 följer att de utan att stå i sådant förhållande som anges i första stycket 1 har sådan inbördes anknytning att någon eller samtliga av de övriga kan befaras råka i betalningssvårigheter om en av dem drabbas av finansiella problem. För förhållanden före den 1 januari 2007 gäller motsvarande bestämmelse i 5 kap. 2 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Enligt Finansinspektionens uppfattning skulle de två engagemangen med privatkunden respektive företagskunden ha samlimiterats. Därmed har det förelegat en otillåten stor exponering eftersom exponeringen överskrider gränsen på 25 procent av bolagets kapitalbas enligt 7 kap. 3 § KapL. De båda kunderna utgör en helhet ur risksynpunkt enligt 7 kap. 4 § första stycket 1 KapL då privatkunden har ett uppdrag som VD i företagskunden och ett stort ägarinflytande i företagskunden. De båda kunderna hänger ihop med samma projekt och det skulle även kunna tänkas uppkomma en situation där kunderna kan befaras råka i betalningssvårigheter om en av dem drabbas av finansiella problem och där 7 kap. 4 § första stycket 2 KapL kan vara tillämplig. Det är i vart fall uppenbart att de har en inbördes anknytning enligt 7 kap. 4 § första stycket 1 KapL och ska betraktas som en helhet ur risksynpunkt enligt kapitaltäckningsregelverket.

Finansinspektionen finner det anmärkningsvärt att bolaget trots en uppenbar inbördes anknytning mellan privatkunden och företagskunden inte samlimiterat engagemangen. Den otillåtna stora exponeringen har förelegat under perioden december 2006 - september 2008 vilket uppgår till 22 månader. Bolaget har inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att nedbringa den förrän i september 2008 då engagemanget med företagskunden lyftes ut till ett annat bolag i Marginallengruppen.

Här redovisas en uppställning av bolagets stora exponering i siffror.

Period	Kapitalbas ¹	25 %	Exponering ²	Otillåten stor exponering	Överträdelse (%)
200612	47 146	11 787	16 382	4 596	38,99%
200703	45 983	11 496	16 382	4 886	42,50%
200706	57 141	14 285	16 382	2 097	14,68%
200709	53 618	13 405	16 382	2 978	22,21%
200712	49 808	12 452	18 975	6 523	52,39%
200803	44 296	11 074	18 975	7 901	71,35%
200806	46 360	11 590	18 975	7 385	63,72%
200809	58 620	14 655	18 975	4 320	29,48%

¹ Underlagen i redovisningen anges i tusental (tkr).

² Den upplupna räntan har kapitaliserats och lagts till kapitalbeloppet på årsbasis utifrån uppgifter och villkor i underliggande avtal.

Bolagets kommentar att Marginalengruppens kapitalbas hela tiden haft en betryggande storlek trots eventuell samlimitering saknar betydelse i sammanhanget.

8. Frågan om ingripande

8.1 Bolagets kommentarer

Som svar på Finansinspektionens övervägande om ett eventuellt ingripande har bolaget i huvudsak anfört följande.

Bolaget har aldrig haft för avsikt att dölja något för Finansinspektionen eller förvränga fakta. Bolaget har alltid varit angeläget om att ha en god dialog med Finansinspektionen och ett förtroendefullt samarbete. Bolaget är naturligtvis medvetet om att vissa rutiner har brustit i just dessa två engagemang men vill se det som engångsföreteelser. Bolaget har förvissat sig om att detta inte kommer att ske igen.

8.2 Finansinspektionens bedömning

Enligt 15 kap. 1 § LBF ska Finansinspektionen ingripa om ett kreditinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt LBF, andra författningar som reglerar bolagets verksamhet, bolagets bolagsordning eller andra interna instruktioner som har sin grund i författningar som reglerar bolagets verksamhet. Ingripande kan enligt samma bestämmelse bland annat ske genom anmärkning, varning eller genom att bolagets tillstånd återkallas. Finansinspektionen får avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig.

Enligt 15 kap. 7 § LBF får beslut om anmärkning eller varning förenas med en straffavgift.

När det gäller frågan om val av ingripande bör kriterierna väsentlighet och risk vara avgörande, vilket framgår av förarbetena till LBF (prop. 2002/2003:139 s.382). En överträdelse av en regel som syftar till att upprätthålla stabiliteten i institutet bör föranleda ett strängare ingripande än överträdelse av en bestämmelse av mindre betydelse.

Finansinspektionen har konstaterat att bolaget i vissa delar inte förmått att fullgöra lagens krav på en tillfredsställande intern kontroll. Härigenom har bolaget inte förmått att leva upp till kraven på kredithantering enligt 8 kap. 1-3, 5 och 6 §§ LBF, kraven på kreditriskhantering enligt 6 kap. 2 § LBF samt kraven beträffande stora exponeringar enligt 7 kap. KapL.

Överträdelserna är allvarliga både var för sig och självfallet än mer sammantagna. De båda krediterna utgjorde bolagets beloppsmässigt största enskilda kreditengagemang och uppgick under hösten 2008 till drygt 21,5 miljoner kronor. Vidare har den otillåtna stora exponeringen förelegat under en lång tid.

En försvårande omständighet är att iakttaga brister tillåtits uppkomma rörande de två kreditengagemang som hanterats vid sidan av bolagets ordinarie hantering avseende kreditprövning, kreditriskhantering, jävskredit samt därtill fått till konsekvens att en otillåten stor exponering uppstått. I någon mån förmildrande är att dessa brister inte iakttagits i bolagets övriga kreditgivning.

I hög grad besvärande för bolaget är att krediterna lämnats till en privatperson och en företagskund som är nära förbunden med bolagets ägarintressenter. Det är svårt att undvika reflektionen att bolaget anskaffat inlåning från allmänheten för att finansiera delvis påtagligt riskfylld affärsverksamhet driven av personer eller företag förknippade med bolaget och dess ägare. Detta talar för en kraftfull reaktion.

De aktuella bristerna i bolagets kredithantering och kreditriskhantering avser å andra sidan en begränsad del av bolagets kreditgivning. Den otillåtna stora exponeringen har visserligen funnits under en längre period men har omhändertagits sedan hösten 2008. Mot denna bakgrund anser Finansinspektionen att överträdelserna sammantagna inte är av sådan art och omfattning att återkallelse av tillstånd eller meddelande av varning är nödvändigt. Det är tillräckligt att meddela bolaget en anmärkning. Finansinspektionen anser dock att anmärkningen ska förenas med en straffavgift.

Enligt 15 kap. 8 § LBF ska straffavgiften fastställas till lägst femtusen kronor och högst 50 miljoner kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av bolagets omsättning närmast föregående räkenskapsår. Avgiften får inte vara så stor att bolaget därefter inte uppfyller kraven för soliditet och likviditet enligt 6 kap. 1 § LBF. Av 15 kap. 9 § LBF följer att särskild hänsyn ska tas till hur allvarlig den överträdelse är som föranlett anmärkningen eller varningen och hur länge överträdelserna har pågått.

Bolagets omsättning, sammanlagda bruttointäkter, för det närmast föregående räkenskapsåret 2007/2008 uppgick till drygt 127,6 miljoner kronor och den maximala avgiften uppgår därmed till 12,7 miljoner kronor. Med beaktande av överträdelsernas allvarlighet och hur länge de pågått fastställer Finansinspektionen straffavgiften till skäliga 1,3 miljoner kronor. Finansinspektionen kommer att fakturera avgiften efter det att detta beslut vunnit laga kraft. Straffavgiften tillfaller staten.

Beslut i detta ärende har fattats av Finansinspektionens styrelse efter föredragning av juristen Richard Åsander. I den slutliga handläggning har också chefsjuristen Per Håkansson, avdelningschefen Charlotta Carlberg och enhetschefen Martina Jäderlund deltagit.

FINANSINSPEKTIONEN

Bengt Westerberg
Styrelseordförande

Richard Åsander
Jurist